

การรับรองตั๋วแลกเงิน ACCEPTANCE OF BILL OF EXCHANGE

นันท์ฉัตร มาสมาน

Nanthachat Masamarn

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายธุรกิจ
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : nanthachat_m@hotmail.com
Graduate student of Master of Laws Program in Business Law,
Faculty of Law, Thammasat University : nanthachat_m@hotmail.com

Received : August 27, 2020

Revised : December 23, 2020

Accepted : January 05, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาปัญหาข้อกฎหมายในเรื่องการรับรองตั๋วแลกเงิน อันเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เนื่องจากมีผลทำให้ผู้จ่ายที่มีฐานะเป็นบุคคลภายนอก ไม่ใช่คู่สัญญาในตัวแลกเงิน เปลี่ยนมารับผิดในฐานะผู้รับรองซึ่งรับผิดชอบลูกหนี้ขั้นต้น

ผู้เขียนได้ศึกษาควบคู่กับอนุสัญญาระหว่างประเทศ ได้แก่ อนุสัญญากรุงเฮก อนุสัญญากรุงเจนีวา และอนุสัญญากรุงเวียนนา ประกอบกับกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ กฎหมายของประเทศอังกฤษและกฎหมายของสหรัฐอเมริกา เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่าการรับรองตั๋วแลกเงินของไทยยังคงมีปัญหาบางประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านบทบัญญัติของกฎหมายและปัญหาในการตีความ ดังนั้นผู้เขียนจึงได้ศึกษาในเรื่องดังกล่าวเพื่อแก้ไขถึงปัญหาหรือชี้ให้เห็นถึงการปรับใช้กฎหมายให้สอดคล้องกับหลักการของกฎหมายตั๋วเงินให้มีความเหมาะสมต่อไป ซึ่งจากผลการศึกษาบางกรณีอาจอาศัยการตีความได้ และบางกรณีผู้เขียนเสนอให้มีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

คำสำคัญ

การรับรองตั๋วแลกเงิน, ตั๋วแลกเงิน, ตราสารเปลี่ยนมือ

ABSTRACT

This article aims to study questions of law in relation to the acceptance of bills of exchange which materially cause third party drawees who are not contract parties in the bill of exchange to become liable as acceptors and principal debtors.

An international comparative legal study was done of relevant legislation, including the Hague Convention, Geneva Convention, and Vienna Convention as well as laws of the United Kingdom, Thailand, and the United States of America, to analyse the issue from different perspectives. Results were that acceptance of bills of exchange in Thailand still encounters certain problems, apart from issues of legal provisions and interpretation. International laws suitable for adaptation to the Thai context are indicated for appropriate further development in legal principles. These findings suggest that certain cases may rely on interpretation of extant law in

Thailand, whereas other cases might justify amending legal provisions to resolve outstanding impediments.

Keywords

Acceptance of Bill of Exchange, Bill of Exchange, Negotiable Instruments

บทนำ

การรับรองตั๋วแลกเงินมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจหลายประการ เช่น การใช้ตั๋วแลกเงินในฐานะที่เป็นเอกสารทางการค้า ก็อาจมีการรับรองตั๋วแลกเงินเข้ามาเกี่ยวข้อง นอกจากนี้การรับรองตั๋วแลกเงินอาจเข้ามาเกี่ยวข้องในเรื่องของสินเชื่อกับผู้ขาย ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการรับรองอาจถูกนำมาใช้ได้ ในหลายบทบาทในวงการธุรกิจ โดยตั๋วแลกเงินจัดเป็นตราสารเปลี่ยนมือที่มีบทบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งการรับรองตั๋วแลกเงิน จะทำได้แต่เฉพาะผู้จ่ายเท่านั้น โดยจากเดิมที่ผู้จ่ายไม่ต้องรับผิดชอบตั๋วแลกเงิน ด้วยเหตุที่ผู้จ่ายไม่ได้ลงลายมือชื่อในตัวดังกล่าว และยังคงมีสถานะเป็นบุคคลภายนอก ไม่ใช่คู่สัญญาในตัวแลกเงิน ต้องผูกพันในอันจะต้องจ่ายเงินตามจำนวนที่รับรองตามเนื้อความแห่งคำรับรองของตน ตามมาตรา 937 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในฐานะผู้รับรอง หากผู้จ่ายได้ทำถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด อันเป็นความรับผิดชอบตามคำสัญญาและรับผิดชอบแบบลูกหนี้ชั้นต้น

บทความนี้ได้ศึกษาเปรียบเทียบกับอนุสัญญาระหว่างประเทศ ได้แก่ อนุสัญญากรุงเฮก (Hague Convention 1912¹) อนุสัญญากรุงเจนีวา (Geneva Convention 1930²) และอนุสัญญากรุงเวียนนา (Vienna Convention 1988³) อีกทั้งยังศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ กฎหมายของประเทศอังกฤษ (Bills of Exchange Act 1882⁴) และกฎหมายของสหรัฐอเมริกา (Uniform Commercial Code⁵) ซึ่งเป็นระบบกฎหมายคอมมอนลอว์

โดยผู้เขียนจะแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก ประเภทตั๋วแลกเงินที่รับรองได้ (ปัญหาการรับรองตั๋วแลกเงินซึ่งถึงกำหนดใช้เงินเมื่อทวงถาม) ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาว่าตั๋วแลกเงินที่ถึงกำหนดใช้เงินเมื่อทวงถาม โดยสภาพสามารถมีการรับรองได้หรือไม่ และหากผู้จ่ายได้ลงลายมือชื่อรับรองตัวชดเชยแล้วจะต้องรับผิดชอบในฐานะผู้รับรองหรือไม่ ผลทางกฎหมายจะเป็นเช่นไร

ประเด็นที่สอง แบบในการรับรองตั๋วแลกเงิน ในเรื่องดังกล่าวมีปัญหาว่าหากผู้จ่ายทำผิดแบบในการรับรอง ผลทางกฎหมายจะเป็นเช่นไร จะมีผลผูกพันผู้จ่ายหรือไม่ และมีประเด็นปัญหาว่าคำรับรองของไทยนี้จะมีผลสมบูรณ์ตั้งแต่เมื่อใด และกรณีใดดีกว่ากันระหว่างคำรับรองที่มีผลตั้งแต่เขียนลงในตัวกับคำรับรองที่มีผลต่อเมื่อมีการส่งมอบตัวดังกล่าว

ประเด็นที่สาม ปัญหาการรับรองที่เกิดขึ้นหลังจากตั๋วแลกเงินขาดความเชื่อถือ กล่าวคือ การรับรองกรณีเช่นว่านี้จะมีผลผูกพันผู้จ่ายในอันที่จะต้องรับผิดชอบหรือไม่

¹ Convention on the Unification on the Law Relating to Bills of Exchange and Promissory Notes, 1912 หรือที่เรียกว่า Hague Convention 1912.

² Convention Providing a Uniform Law for Bill of Exchange and Promissory Notes, June 7, 1930 หรือที่เรียกว่า Geneva Convention 1930.

³ Convention on International Bills of Exchange and International Promissory Notes, 1988 หรือที่เรียกว่า Vienna Convention 1988.

⁴ legislation.gov.uk (Bills of Exchange Act 1882) <<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Vict/45-46/61>> accessed 21 January 2020.

⁵ Cornell Law School (U.C.C. - ARTICLE 3 - NEGOTIABLE INSTRUMENTS 2002) <<https://www.law.cornell.edu/ucc/3/>> accessed 2 February 2020.

ประเด็นสุดท้าย ความรับผิดชอบของผู้รับรองในกรณีที่ตัวแลกเงินมีลายมือชื่อผู้สลักหลังปลอม เป็นปัญหาว่าผู้จ่ายที่ได้ลงลายมือชื่อรับรองภายหลังที่ตัวแลกเงินสลักหลังปลอม จะต้องรับผิดชอบต่อใครระหว่างผู้ทรงอันเป็นเจ้าของที่แท้จริง (ผู้ทรงที่ผูกปลอมลายมือชื่อ) กับผู้ทรงที่มีตัวแลกเงินไว้ในความครอบครอง (ผู้ที่ได้รับตัวมาจากการสลักหลังปลอม)

นอกจากนี้ยังเป็นปัญหาว่าผู้ที่ได้รับตัวมาจากการสลักหลังปลอม เป็นผู้นำตัวยื่นให้ผู้จ่ายรับรอง การรับรองจะมีผลสมบูรณ์หรือไม่ อีกทั้งมีปัญหว่าหากผู้รับรองได้จ่ายเงินให้ผู้ที่ได้รับตัวมาจากการสลักหลังปลอม มูลหนี้เดิมจะเป็นเช่นไร

1. ประเภทตัวแลกเงินที่รับรองได้ (ปัญหาการรับรองตัวแลกเงินซึ่งถึงกำหนดใช้เงินเมื่อทวงถาม)

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงการแบ่งประเภทของการรับรองตัวแลกเงิน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ประเภทที่หนึ่งคือ ตัวแลกเงินที่รับรองได้ และประเภทที่สองคือ ตัวแลกเงินที่ไม่สามารถมีการรับรองได้ ซึ่งในบทความนี้ผู้เขียนจะขอกล่าวถึงเฉพาะบางส่วนในแต่ละประเภทของการรับรอง

1.1 อนุสัญญาระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศ

ตัวแลกเงินที่สามารถรับรองได้ กล่าวคือ ทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศทั้ง 3 ฉบับ รวมทั้งกฎหมายของประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกายอมเป็นสิทธิของผู้ทรงในการนำยื่นตัวแลกเงินให้รับรองหรือไม่ก็ได้ หากไม่เข้ากรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดให้ต้องรับรองหรือกรณีอื่น ๆ ซึ่งอาจแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด โดยกรณีนำยื่นให้รับรองหรือไม่ก็ได้จำเป็นต้องมีช่วงเวลาก่อนที่ตัวแลกเงินจะถึงกำหนดใช้เงิน เช่น หากพิจารณาในอนุสัญญากรุงเฮกมาตรา 20 ที่วางหลักไว้ว่าการยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรองนี้ผู้ทรงจะยื่นตัวแลกเงินให้ผู้จ่ายรับรองเมื่อไหร่ก็ได้จนกว่าตัวแลกเงินจะถึงกำหนดใช้เงิน ดังนั้นก่อนถึงกำหนดใช้เงินผู้ทรงจึงนำยื่นให้ผู้จ่ายรับรองได้⁶

ส่วนตัวแลกเงินที่ไม่สามารถมีการรับรองได้ กรณีนี้ทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศเป็นไปในแนวทางเดียวกันว่า โดยสภาพของตัวแลกเงินซึ่งถึงกำหนดใช้เงินเมื่อทวงถามหรือเมื่อได้เห็นไม่สามารถมีการรับรองได้ เช่น ในเอกสาร A/CN.9/67 ซึ่งเป็นร่างก่อนที่จะมีการใช้ออนุสัญญากรุงเวียนนาได้กล่าวถึงว่า ตัวแลกเงินที่ถึงกำหนดใช้เงินเมื่อทวงถามนี้ ให้สิทธิแก่ผู้ทรงได้รับชำระเงินทันที⁷ เพราะฉะนั้นหากผู้จ่ายปฏิเสธการจ่ายเงิน แต่กลับรับรองตัวแลกเงินดังกล่าว ผู้ทรงสามารถปฏิเสธการรับรองได้และตัวแลกเงินดังกล่าวย่อมขาดความเชื่อถือเพราะการไม่จ่ายเงิน (non-payment) อย่งไรก็ตามการรับรองมีผลทำให้ผู้รับรองมีความรับผิดชอบตามตัวแลกเงิน⁸ นอกจากนี้ตัวแลกเงินถึงกำหนดเมื่อทวงถาม (on demand) และเมื่อได้เห็น (At sight) ในอนุสัญญาระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศถือเป็นชนิดเดียวกัน⁹ ดังนั้นกล่าวโดยสรุปคือ โดยสภาพตัวแลกเงินถึงกำหนดเมื่อทวงถามไม่สามารถมีการรับรองได้

1.2 หลักกฎหมายเกี่ยวกับการรับรองตัวแลกเงินตามกฎหมายไทย

กรณีของประเทศไทยตัวแลกเงินที่สามารถรับรองได้เป็นสิทธิของผู้ทรงเช่นกัน หากไม่เข้ากรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรับผิดชอบหรือกรณีอื่น ๆ

จากมาตรา 927 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ข้อความที่บัญญัติว่า “ให้ผู้จ่ายรับรองเมื่อไร ๆ ก็ได้จนกว่าจะถึงกำหนดใช้เงิน” เห็นได้ว่าตัวแลกเงินที่จะมีการรับรองได้นั้นต้องเป็นตัวที่มีกำหนดเวลาการใช้เงิน (Time

⁶ Hague Convention 1912 article 20 “A bill of exchange may, until maturity, be presented for acceptance to the drawee, ...”.

⁷ reproduced in UNCITRAL Yearbook, vol. III-1972 ; UNCITRAL, ‘II. International Payments’ Yearbook of UNCITRAL III (1972) 171.

⁸ ibid.

⁹ Vienna Convention 1988 article 9 and Bills of Exchange Act 1882 section 10.

Draft) ส่วนตัวแลกเงินที่สั่งให้ใช้เงินเมื่อได้เห็นนั้น (Sight Draft) หากต้องมีการรับรองไม่¹⁰ เนื่องจากโดยสภาพของตัวแลกเงินประเภทชนิดให้ใช้เงินเมื่อได้เห็นนี้เมื่อถึงกำหนดใช้เงินผู้ทรงจะต้องยื่นให้ใช้เงิน ไม่ใช่การยื่นให้ผู้จ่ายรับรอง

ตัวแลกเงินที่ไม่สามารถมีการรับรองได้ เช่น โดยสภาพของตัวผู้ทรงไม่อาจนำตัวไปให้ผู้จ่ายรับรอง เพราะเมื่อผู้จ่ายเห็นตัวผู้จ่ายก็ต้องตอบว่าใช้เงินหรือไม่ใช้เงิน ดังนั้นจึงไม่อาจมีการนำไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรองได้¹¹ เช่น กรณีตัวแลกเงินที่สั่งให้ใช้เงินเมื่อได้เห็น (At sight) ส่วนกรณีตัวแลกเงินถึงกำหนดใช้เงินเมื่อทวงถาม มีแนวความเห็นที่แตกต่างกันอยู่ 2 แนวทาง

แนวความเห็นที่หนึ่ง ตัวแลกเงินที่สั่งให้ใช้เงินเมื่อทวงถามหรือตัวแลกเงินสั่งให้ใช้เงินได้เห็นไม่สามารถรับรองได้ เช่น อาจารย์สาวนีย์ อัครวโรจน์ เห็นว่า “ตัวแลกเงินที่สั่งให้ใช้เงินเมื่อทวงถามหรือเมื่อได้เห็นนั้น การใช้เงินต้องทำเมื่อผู้ทรงยื่นตัวให้ใช้เงินจึงไม่ต้องมีการรับรองโดยสภาพของตัว”¹² และเห็นว่าคำว่าเมื่อทวงถามหรือเมื่อได้เห็นนี้น่าจะไม่แตกต่างกัน เนื่องจากไทยก็ได้รับแบบอย่างมาจากต่างประเทศ¹³

ตัวอย่าง ผู้สั่งจ่ายได้ออกตัวเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2563 โดยตัวถึงกำหนดใช้เงินเมื่อได้เห็น ดังนั้นต้องนำตัวแลกเงินไปยื่นให้ผู้จ่ายใช้เงินภายในวันที่ 10 ตุลาคม 2563 หากผู้ทรงนำไปยื่นวันที่ 11 เมษายน 2563 ผลคือ ตัวแลกเงินถึงกำหนดทันที เพราะฉะนั้นจึงไม่ต้องมีการรับรอง

แนวความเห็นที่สอง เห็นว่าตัวแลกเงินเมื่อทวงถามสามารถมีการรับรองได้ โดยอาจารย์ประทีป เฉลิมภัทรกุล ได้ให้ความเห็นว่า ตัวแลกเงินชนิดสั่งให้ใช้เงินเมื่อได้เห็นนี้ เป็นตัวชนิดที่นำไปยื่นเพื่อให้รับรองไม่ได้ เพราะเหตุที่ว่าเมื่อนำตัวไปยื่นต้องจ่ายเงินเลย เพราะฉะนั้นจึงไม่มีช่วงเวลาให้รับรองก่อนตามมาตรา 927 วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ส่วนตัวแลกเงินชนิดที่สั่งให้ใช้เงินเมื่อทวงถามตามมาตรา 913 (3) นี้ เป็นตัวแลกเงินที่นำไปยื่นเพื่อให้รับรองหรือไม่ก็ได้¹⁴

นอกจากนี้มีคำพิพากษาศาลฎีกาซึ่งวางบรรทัดฐานไว้ คือ คำพิพากษาศาลฎีกา 404/2515 (ประชุมใหญ่) วินิจฉัยไว้ว่า “ตัวถึงกำหนดเมื่อทวงถามกับเมื่อได้เห็นแตกต่างกัน โดยเมื่อทวงถามหมายความว่า ต้องทวงถามก่อนตัวจะถึงกำหนด”¹⁵ นอกจากนี้ยังมีคำพิพากษาศาลฎีกา ที่วางหลักว่าวันถึงกำหนดเมื่อทวงถามต่างจากวันถึงกำหนดเมื่อได้เห็นหลายคำพิพากษาศาลฎีกา เช่น คำพิพากษาศาลฎีกา 9904/2557, 6292/2555, 4072/2545 และ 1062/2540 ซึ่งคำพิพากษาศาลฎีกายังวินิจฉัยเช่นนี้มาโดยตลอด

1.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบประเด็นปัญหาประเภทตัวแลกเงินที่รับรองได้ (ปัญหาการรับรองตัวแลกเงินซึ่งถึงกำหนดใช้เงินเมื่อทวงถาม)

ประเด็นปัญหาว่าตัวแลกเงินที่ถึงกำหนดใช้เงินเมื่อทวงถาม โดยสภาพสามารถมีการรับรองได้หรือไม่ จากการศึกษาเปรียบเทียบว่าอนุสัญญาระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศ เป็นอันสอดคล้องกันกับความเห็นที่หนึ่งตาม 1.2 ซึ่งจะเห็นได้ว่า ไม่จำเป็นต้องมีการรับรองอีก เนื่องจากปกติตัวแลกเงินชนิดทวงถาม ถ้าได้เห็นจะต้องมีการใช้เงินกันเลย ซึ่งเป็นเรื่องการใช้เงินตามมาตรา 941 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้นตัวแลกเงินถึงกำหนดใช้เงินเมื่อทวงถาม โดยสภาพจึงไม่สามารถมีการรับรองได้

¹⁰ อัมพร ณ ตะกั่วทุ่ง, *คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ตัวเงิน* (สำนักพิมพ์นิติบรรณการ 2548) 155.

¹¹ สหธน รัตนไพจิตร, *คำอธิบายกฎหมายตัวเงิน* (พิมพ์ครั้งที่ 15, สำนักพิมพ์ วิทยุชน 2562) 174.

¹² เสาวนีย์ อัครวโรจน์, *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวเงิน* (พิมพ์ครั้งที่ 7, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2559) 197.

¹³ เฟ็งอ้าง 109.

¹⁴ ประทีป เฉลิมภัทรกุล, *คำอธิบายตัวเงิน บัญชีเดินสะพัด* (พิมพ์ครั้งที่ 10, สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา 2560) 196-197.

¹⁵ เฟ็งอ้าง 131.

อย่างไรก็ตามผู้เขียนเห็นว่า ในกรณีของประเทศไทย ตัวแลกเงินชนิดถึงกำหนดใช้เงินเมื่อทวงถาม เป็นตัวแลกเงินที่รับรองได้ กล่าวคือ สามารถมีการรับรองได้ อันเป็นสิทธิของผู้ทรงที่ยื่นให้ผู้จ่ายรับรองหรือไม่ก็ได้¹⁶ เนื่องจากตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ค่อนข้างเป็นที่ยุติแล้วว่า ตัวถึงกำหนดเมื่อทวงถามกับเมื่อได้เห็นแตกต่างกัน อันเป็นการแปลความตัวชนิดดังกล่าวแตกต่างจากอนุสัญญาระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศที่ผู้เขียนได้ศึกษา ดังนั้นกรณีตัวแลกเงินที่ถึงกำหนดใช้เงินเมื่อทวงถามนี้ เห็นได้ว่าจะมีเวลาห่างกันระหว่างการทวงถามกับการยื่นเพื่อใช้เงิน เพราะฉะนั้นจึงมีช่วงเวลาที่ผู้จ่ายสามารถทำการรับรองได้ อันส่งผลให้ต้องรับผิดชอบในฐานะผู้รับรองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 937

2. แบบในการรับรองตัวแลกเงิน

2.1 อนุสัญญาระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศ

ในอนุสัญญากรุงเฮกแบบของการรับรองนี้ บัญญัติไว้ในมาตรา 24 วรรคแรก ซึ่งการรับรองนี้ แคล้งลายมือชื่อของผู้จ่ายเพียงอย่างเดียวในด้านหน้าของตัวแลกเงินการรับรองก็มีผลแล้ว¹⁷ และอนุสัญญากรุงเจนีวาบัญญัติไว้ในมาตรา 25 วรรคแรกเป็นไปในลักษณะแนวทางเดียวกันกับอนุสัญญากรุงเฮก¹⁸ ซึ่งที่อนุสัญญากรุงเฮกได้กำหนดไว้เช่นนี้ เนื่องจากเพื่อมิให้สับสนกับการสลักหลังตัวแลกเงิน¹⁹

การรับรองตามอนุสัญญากรุงเวียนนา กฎหมายของประเทศอังกฤษ และกฎหมายของสหรัฐอเมริกา การรับรองอาจเขียนไว้ที่ด้านหน้าหรือด้านหลังของตัวแลกเงินก็ได้ เช่น อนุสัญญากรุงเวียนนา มาตรา 41 วางหลักว่าคำรับรองอาจเขียนไว้ที่ด้านหน้าหรือด้านหลังของตัวแลกเงิน²⁰ หรือใน Uniform Commercial Code มาตรา 3-409²¹ การลงลายมือชื่อรับรองที่ด้านหลังของตัวแลกเงินเพียงอย่างเดียว การรับรองก็มีผลสมบูรณ์แล้ว เนื่องจากไม่มีเหตุผลที่ผู้จ่ายจะลงลายมือชื่อเพื่อจุดประสงค์อื่นใด ในส่วนอื่นของตัวแลกเงิน แต่ต้องมีใช้ถ้อยคำใด ๆ ที่ปรากฏถึงการปฏิเสธการรับรอง²²

¹⁶ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 927 กล่าวคือ รับรองก่อนถึงกำหนดใช้เงิน.

¹⁷ Hague Convention 1912 Article 24 Paragraph 1 "The acceptance shall be in writing on the bill of exchange. It shall be expressed by the word "accepted," or any other equivalent word. It shall be signed by the drawee. The mere signature of the drawee on the face of the bill shall constitute acceptance."

¹⁸ Geneva Convention 1930 Article 25 Paragraph 1.

¹⁹ Ernest G. Lorenzen, *The Conflict of Laws Relating to Bills and Notes* (New Haven : Yale University Press, 1919) 36.

²⁰ Vienna Convention 1988 Article 41 "1. An acceptance must be written on the bill and may be effected:

(a) By the signature of the drawee accompanied by the word "accept" or by words of similar import ; or

(b) By the signature alone of the drawee.

2. An acceptance may be written on the front or on the back of the bill.

²¹ Uniform Commercial Code Section 3-409 "(a) "Acceptance" means the drawee's signed agreement to pay a draft as presented. It must be written on the draft and may consist of the drawee's signature alone. Acceptance may be made at any time and becomes effective when notification pursuant to instructions is given or the accepted draft is delivered for the purpose of giving rights on the acceptance to any person."

²² Ronald J. Mann, Elizabeth Warren and Jay Lawrence Westbrook, *Comprehensive Commercial Law : 2019 Statutory Supplement* (Wolters Kluwer 2019) 209.

ทั้งนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับการมีผลสมบูรณ์ของคำรับรอง กฎหมายของประเทศอังกฤษ และกฎหมายของสหรัฐอเมริกา มีบทบัญญัติว่าการรับรองจะมีผลสมบูรณ์ต่อเมื่อมีการลงลายมือชื่อและส่งมอบตัวแลกเงินหรือแจ้งไปยังผู้ทรงว่าตนได้ทำการรับรองแล้ว²³ ซึ่งใน Bills of Exchange Act 1882 ยังได้ปรากฏถึงบทสันนิษฐานอีกด้วยหากตัวแลกเงินที่มีการรับรองตกไปยังผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีการส่งมอบตัวแลกเงินแล้วโดยชอบจนกว่าจะพิสูจน์ได้เป็นอย่างอื่นตามมาตรา 21 (3)²⁴

2.2 หลักกฎหมายเกี่ยวกับการรับรองตัวแลกเงินตามกฎหมายไทย

แบบของการรับรองตามกฎหมายไทยนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 931 ได้วางหลักการไว้ว่าต้องทำลงในด้านหน้าของตัวแลกเงินเท่านั้น ในกรณีที่ผู้จ่ายได้ลงลายมือชื่อไว้ด้านหลังของตัวแลกเงิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านกฎหมาย ค่อนข้างเห็นไปในทำนองเดียวกันว่า หากผู้จ่ายทำการลงลายมือชื่อไว้ด้านหลังตัวแลกเงิน การรับรองเช่นนั้นหาจะมีผลสมบูรณ์ไม่ กล่าวคือ ไม่ถือว่าเป็นการรับรองตัวแลกเงิน²⁵ ซึ่งผู้จ่ายอาจต้องรับผิดชอบในฐานะอื่นอันมิใช่ความรับผิดในฐานะผู้รับรองตามมาตรา 937²⁶ เช่น ในกรณีที่ผู้จ่ายลงลายมือชื่อด้านหลังในกรณีตัวระบุชื่อ ผู้จ่ายก็ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 900 ซึ่งเป็นความรับผิดในฐานะผู้ลงลายมือชื่อโดยไม่มีฐานะ²⁷ เพราะฉะนั้นในเรื่องการรับรองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะเห็นได้ว่า หากไม่เป็นดังเช่นที่มาตรา 931 บัญญัติไว้แล้วนั้น ผู้จ่ายจะไม่มีฐานะเป็นผู้รับรองได้เลย แม้ว่าตามเจตนาของผู้จ่ายจะต้องการเป็นผู้รับรองก็ตาม

2.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบประเด็นปัญหาแบบในการรับรองตัวแลกเงิน

จากการศึกษาเปรียบเทียบตามอนุสัญญากรุงเวียนนา กฎหมายของประเทศอังกฤษ และกฎหมายของสหรัฐอเมริกา จะไม่เกิดปัญหาในกรณีที่ผู้รับรองได้ลงคำรับรองหรือลงลายมือชื่อรับรองในด้านหลังตัวแลกเงิน กล่าวคือ เป็นความรับผิดในฐานะผู้รับรอง ซึ่งมีผลผูกพันเป็นลูกหนี้ชั้นต้นตามตัวแลกเงิน อันแตกต่างจากอนุสัญญากรุงเฮก อนุสัญญากรุงเจนีวา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย

ดังนั้นจึงเป็นปัญหาว่าตามกฎหมายไทย จากเดิมที่ผู้จ่ายมีเจตนาลงลายมือชื่อในการรับรอง อันเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือของตัวแลกเงิน ซึ่งรับผิดชอบตามมาตรา 937 แต่เพียงเพราะมิได้ทำตามแบบในมาตรา 931 จึงอาจต้องรับผิดชอบในฐานะอื่น ที่มีอยู่ในฐานะผู้รับรอง ทั้งที่ตามจริงฐานะผู้รับรองนี้หลุดพ้นความรับผิดได้ยากกว่าในกรณีอื่น ๆ

ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรให้มีผลเป็นการรับรอง ด้วยเหตุที่วาระหว่างกรณีเพื่อป้องกันความสับสนระหว่างการสลักหลัง กับการทำให้การรับรองมีผลสมบูรณ์ การรับรองมีผลสมบูรณ์ย่อมเป็นประโยชน์ต่อผู้ทรงมากกว่า และในบางกรณีการรับรองนั้นมีผลต่อการเริ่มกำหนดตนระยะเวลาในการใช้เงินอีกด้วย ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรมีการแก้ไขมาตรา 931 เป็น “การรับรองนั้นพึงกระทำด้วยเขียนลงไว้ในตัวแลกเงินไม่ว่าจะเป็นที่ด้านหน้าหรือด้านหลัง แต่ต้องมีถ้อยคำสำนวนว่า “รับรองแล้ว” หรือความอย่างอื่นทำนองเช่นเดียวกันนั้น และลงลายมือชื่อของผู้จ่าย อนึ่ง แต่เพียงลายมือชื่อของผู้จ่ายลงไว้ในด้านหน้าของตัวแลกเงิน ท่านก็จัดว่าเป็นคำรับรองแล้ว”

นอกจากนี้ยังพบข้อที่แตกต่างอีกประการหนึ่งกล่าวคือ การมีผลของคำรับรอง ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่าในกรณีนี้กฎหมายของประเทศอังกฤษและกฎหมายของสหรัฐอเมริกานั้น ให้ความคุ้มครองกับผู้รับรองมากกว่าเนื่องจาก

²³ Bills of Exchange Act 1882 Section 2 “Acceptance” means an acceptance completed by delivery or notification’ and Uniform Commercial Code section 3-409.

²⁴ Bills of Exchange Act 1882 Section 21 (3) “Where a bill is no longer in the possession of a party who has signed it as...acceptor... a valid and unconditional delivery by him is presumed until the contrary is proved.”

²⁵ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์, *คำอธิบายกฎหมายลักษณะตัวเงิน* (พิมพ์ครั้งที่ 5, สำนักพิมพ์นิติธรรม 2561) 217., สหชนรัตน์ไพจิตร, *กฎหมายว่าด้วยตราสารเปลี่ยนมือ* (โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2556) น.373.; ภูมิ โชคเหมาะ, *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะตัวเงินและบัญชีเดินสะพัด* (พิมพ์ครั้งที่ 5, สำนักพิมพ์นิติธรรม 2562) 181.

²⁶ สหชนรัตน์ไพจิตร, *เพียงอ้าง 373*.

²⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3788/2524 <<https://deka.in.th/view-32093.html>> สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2563.

การรับรองจะมีผลสมบูรณ์ต่อเมื่อผู้จ่ายได้ลงลายมือชื่อและส่งมอบตัวแลกเงินหรือมีการบอกกล่าว แต่ในกฎหมายของ ประเทศอังกฤษเอง ก็ได้มีการคุ้มครองผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย และหากตัวแลกเงินออกจากผู้รับรอง กฎหมายก็ได้ กำหนดบทสันนิษฐานไว้ตาม Bills of Exchange Act 1882 มาตรา 21 อย่างไรก็ตามหากพิจารณาในมุมมอง กฎหมายไทย คำรับรองมีผลสมบูรณ์ตั้งแต่ทำตามแบบในมาตรา 931 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็มิได้มีการ กำหนดไว้ว่าจะต้องมีการบอกกล่าว หรือส่งมอบก่อนการรับรองจึงจะมีผลสมบูรณ์ ในกรณีดังกล่าวผู้เขียนมี ความเห็นว่า กรณีของไทยย่อมคุ้มครองผู้ทรงมากกว่า อันสอดคล้องกับความเป็นตราสารเปลี่ยนมือ และสอดคล้องกับ ธุรกิจมากกว่า เนื่องจากจะไม่เกิดปัญหาว่าผู้รับรองกล่าวอ้างว่าตนยังมีได้ส่งมอบตราสารหรืออ้างว่าตนยังมีได้บอก กล่าว ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความเห็นว่ากฎหมายของไทยใช้ได้คืออยู่แล้วในกรณีนี้

3. ช่วงเวลาที่ผู้จ่ายรับรองตัวแลกเงิน

3.1 อนุสัญญาระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศ

อนุสัญญากรุงเฮกและอนุสัญญากรุงเจนีวาได้ปรากฏถึงกรณีตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือว่า หากผู้จ่ายได้ทำ การรับรองในช่วงเวลาที่ตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือแล้ว การรับรองจะมีผลสมบูรณ์หรือไม่ อย่างไรก็ตามในอนุสัญญา กรุงเวียนนา กฎหมายของประเทศอังกฤษและกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ได้ปรากฏบทบัญญัติชัดเจนว่าการรับรอง เช่นนั้นย่อมทำได้ แต่อาจแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด

ตัวอย่าง กรณีรับรองตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือ ใน Bills of Exchange Act 1882 มาตรา 18 เช่น กรณีตัว แลกเงินถึงกำหนดใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลา 1 เดือนนับแต่ได้เห็น ผู้ทรงได้นำตัวแลกเงินยื่นให้ผู้จ่ายรับรองแล้ว แต่ผู้ จ่ายได้ปฏิเสธการรับรองตัวแลกเงินดังกล่าว²⁸ ผลคือ ตัวแลกเงินเป็นอันขาดความเชื่อถือเพราะการไม่รับรอง ต่อมา หากผู้ทรงได้นำตัวแลกเงินยื่นให้ผู้จ่ายเพื่อทำการรับรองอีกครั้งและผู้จ่ายได้ทำการรับรอง การรับรองนั้นมีผล สมบูรณ์²⁹ จากตัวอย่างดังกล่าวนี้ตามกฎหมายประเทศอังกฤษการรับรองมีผลสมบูรณ์ แม้ตัวแลกเงินจะเป็นอันขาด ความเชื่อถือแล้วก็ตาม นอกจากนี้ในมาตรา 18 (3) ก็ได้วางหลักการถึงกรณีตัวแลกเงินถึงกำหนดใช้เงินเมื่อสิ้น ระยะเวลาอันกำหนดไว้ นับแต่ได้เห็น (bill payable after sight) นั้นขาดความเชื่อถือเพราะการไม่รับรอง แต่ต่อมา ภายหลังผู้จ่ายได้ทำการรับรองตัวแลกเงิน ซึ่งหากไม่ปรากฏถึงข้อตกลงเป็นอย่างอื่น ผู้ทรงตัวแลกเงินมีสิทธิที่จะให้ รับรองตัวดังกล่าว นับแต่วันที่ยื่นต่อผู้จ่ายเพื่อรับรองเป็นครั้งแรก³⁰

3.2 หลักกฎหมายเกี่ยวกับการรับรองตัวแลกเงินตามกฎหมายไทย

กรณีของไทยมิได้ปรากฏว่า หากผู้จ่ายทำการรับรองภายหลังจากที่ตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือแล้ว ผลทาง กฎหมายจะเป็นอย่างไร ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้มีบัญญัติไว้ ซึ่งเมื่อตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือ ผู้ทรง จำต้องทำคำคัดค้านอันเนื่องมาจากการที่ผู้จ่ายไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินนั้น เพราะจะได้ทราบว่าเป็นตัวแลกเงินนั้นมีการ ขาดความเชื่อถือกันจริงหรือไม่ และตัวแลกเงินเป็นตราสารที่มีคู่สัญญาหลายฝ่าย³¹ ซึ่งผู้ทรงไม่ควรสลักหลังต่อไป เนื่องจากตัวแลกเงินควรหยุดหมุนเวียนเปลี่ยนมือแล้ว³²

²⁸ Bills of Exchange Act 1882 Section 18 (2) “A bill may be accepted— (2) When it is overdue, or after it has been dishonoured by a previous refusal to accept, or by non-payment:”

²⁹ A. G. Guest, Chalmers and Guest on Bills of Exchange, Cheques and Promissory Notes, 16th Edition, (London: Sweet & Maxwell, 2005), 94.

³⁰ Bills of Exchange Act 1882 Section 18 (3) “A bill may be accepted— When a bill payable after sight is dishonoured by non-acceptance, and the drawee subsequently accepts it, the holder, in the absence of any different agreement, is entitled to have the bill accepted as of the date of first presentment to the drawee for acceptance.”

³¹ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยตัวเงิน* (สำนักพิมพ์นิติบรรณ การ, 2514) 117-118.

³² สหธน รัตนไพจิตร (เชิงอรรถที่ 25) 299.

3.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบประเด็นปัญหาช่วงเวลาที่ยุ่จ่ายรับรองตัวแลกเงิน (ปัญหาการรับรองที่เกิดขึ้นหลังจากตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือ)

กรณีตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือ จากการศึกษาเปรียบเทียบในกฎหมายต่างประเทศนั้น พบว่าในอนุสัญญากรุงเฮกและอนุสัญญากรุงเจนีวาได้ปรากฏถึงบทบัญญัติชัดเจนรองรับในกรณีดังกล่าว แต่เมื่อพิจารณาอนุสัญญากรุงเวียนนากลับพบว่าไม่มีบทบัญญัติในกรณีดังกล่าว ซึ่งปรากฏอยู่ในมาตรา 42 กล่าวคือ ตัวเงินอาจมีการรับรองหลังจากตัวขาดความเชื่อถือ³³ และนอกจากนี้ในประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาที่มีบทบัญญัติรองรับเช่นเดียวกัน ซึ่ง The bills of exchange act 1882 ปรากฏอยู่ในมาตรา 18 (2) ส่วน Uniform Commercial Code นั้นปรากฏอยู่ในมาตรา 3-409 (b) ซึ่งน่าจะแปลความค่อนข้างไปในทางเดียวกันว่า ตัวแลกเงินที่ขาดความเชื่อถือนี้ อาจมีการรับรองได้³⁴

ในส่วนของประเทศไทยมิได้มีบทบัญญัติรองรับกรณีดังกล่าว ผู้เขียนมีความเห็นว่าการที่ยุ่จ่ายรับรองภายหลังตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือ มีผลสมบูรณ์ ซึ่งอาจเกิดได้ในกรณีเช่น ผู้จ่ายปฏิเสธการรับรองในครั้งแรก ส่งผลให้ตัวขาดความเชื่อถือเพราะการไม่รับรอง ต่อมาหากผู้จ่ายรับรอง ควรตีความว่าการรับรองเช่นนี้มีผล ประกอบกับเป็นอันผูกพันตนในฐานะผู้รับรองตามมาตรา 937 หากได้มีการทำถูกต้องตามแบบในเรื่องของการรับรอง ซึ่งความรับผิดชอบของผู้รับรองเป็นความรับผิดชอบตามคำสัญญา จึงเท่ากับว่าผู้รับรองสัญญาว่าจะใช้เงินให้ อย่างไรก็ตามผู้เขียนมีความเห็นว่าในกรณีของประเทศไทย ตามปัญหาดังกล่าวจึงอาจมีการรับรองได้แต่เฉพาะกรณีตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเพราะการไม่รับรอง ซึ่งการยื่นให้ผู้จ่ายรับรองจะต้องอยู่ภายใต้กรอบเวลาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 927 ด้วย

นอกจากนี้หากตีความไปในทางที่ว่า เมื่อผู้ทรงได้นำตัวแลกเงินที่ขาดความเชื่อถือให้ผู้จ่ายรับรอง และผู้จ่ายสามารถรับรองในกรณีปัญหาดังกล่าวแล้วนั้น จะมีปัญหาตามมาว่าหากการรับรองเช่นว่ามีผล ซึ่งหากเป็นตัวแลกเงินถึงกำหนดใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้นับแต่ได้เห็น ผู้ทรงจะมีสิทธิลงวันรับรองอย่างไร

จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่าอนุสัญญากรุงเวียนนาผู้ทรงมีสิทธิได้รับการรับรอง ลงวันรับรองในวันที่ตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือ³⁵ หรือในกรณีของประเทศอังกฤษ ผู้ทรงตัวแลกเงินมีสิทธิที่จะได้รับการรับรอง นับแต่วันที่ยื่นต่อผู้จ่ายเป็นครั้งแรก³⁶ โดยกฎหมายได้ให้สิทธิไว้ ซึ่งทำให้เกิดความสะดวกมากขึ้น ในการใช้เงินตามตัวแลกเงิน เช่น หากผู้ทรงต้องการให้ตัวแลกเงินถึงกำหนดใช้เงินเร็วขึ้น ผู้ทรงก็อาจใช้สิทธิในการเลือกวันที่มีการขาดความเชื่อถือ

แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิได้มีบทบัญญัติรองรับว่าผู้ทรงมีสิทธิอย่างเช่นในกรณีอนุสัญญากรุงเวียนนาหรืออย่างเช่นในกรณีของประเทศอังกฤษ ในกรณีที่ตัวขาดความเชื่อถือและต่อมาผู้จ่ายได้ทำการรับรองในภายหลัง ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า หากเป็นตัวแลกเงินชนิดถึงกำหนดใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ นับแต่ได้เห็น เมื่อกฎหมายมิได้ให้สิทธิผู้ทรงอย่างเช่นกรณีของอนุสัญญาหรือกฎหมายต่างประเทศที่ผู้เขียนได้กล่าวมา ผู้ทรงจึงไม่มีสิทธิลงวันรับรองต่างจากความจริง

³³ Vienna Convention 1988 Article 42 “...2. A bill may be accepted before, at or after maturity, or after it has been dishonoured by non-acceptance or by non-payment.”

³⁴ Bills of Exchange Act 1882 Section 18 (2) “A bill may be accepted— (2) When it is overdue, or after it has been dishonoured by a previous refusal to accept, or by non-payment” and Uniform Commercial Code Section 3-409 (b) “(b) A draft may be accepted although it has not been signed by the drawer, is otherwise incomplete, is overdue, or has been dishonored”

³⁵ Vienna Convention 1988 Article 42 “4. If a bill drawn payable at a fixed period after sight is dishonoured by non-acceptance and the drawee subsequently accepts it, the holder is entitled to have the acceptance dated as of the date on which the bill was dishonoured.”

³⁶ Bills of Exchange Act 1882 Section 18 (3)

4. ความรับผิดของผู้รับรองในกรณีที่ตัวแลกเงินมีลายมือชื่อผู้สลักหลังปลอม

4.1 อนุสัญญาาระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศ

ในอนุสัญญากรุงเฮก อนุสัญญากรุงเจนีวา และอนุสัญญากรุงเวียนนาจากการศึกษาพบว่า ผู้รับรองต้องรับผิดชอบต่อบุคคลที่ได้รับตัวมาจากการสลักหลังปลอม แม้ว่า จะเข้ารับรองภายหลังจากที่ตัวมีลายมือชื่อปลอมก็ตาม³⁷ อันเป็นไปตามระบบที่ถือว่าตัวเงินเป็นตราสารเปลี่ยนมือจึงต้องคุ้มครองผู้รับโอนโดยสุจริต ผู้ทรงจึงสามารถไล่เบี้ยได้ตลอดทั้งสายจนถึงผู้สั่งจ่าย แต่ทั้งนี้ไม่สามารถไล่เบี้ยผู้ลงลายมือชื่อปลอมและผู้ถูกปลอมลายมือชื่อได้ตามมูลหนี้ตัวเงิน³⁸ กล่าวโดยสรุปคือกรณีผู้รับรองตัวแลกเงินมีลายมือชื่อผู้สลักหลังปลอม ผู้รับรองย่อมต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงเนื่องจากกฎหมายถือว่าเป็นผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้รับรองต้องผูกพันตนตามคำรับรองของตนต่อผู้ทรงได้รับตัวมาจากการสลักหลังปลอมว่าจะจ่ายเงินเมื่อตัวแลกเงินนั้นถึงกำหนดชำระเงิน

ส่วนในระบบคอมมอนลอว์ ได้แก่ กฎหมายของประเทศอังกฤษและกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ระบบดังกล่าวนี้ได้แยกตัวออกเป็นสองสาย³⁹ ซึ่งจะต่างจากกรณีระบบแรกที่ใช้ไล่เบี้ยได้ตลอดสาย กล่าวคือเป็นการมุ่งคุ้มครองเจ้าของตราสารที่แท้จริง ถือเสมือนตัวแลกเงินได้แยกออกเป็น 2 ใบ กล่าวคือ ใบแรกนั้นใช้กับกรณีก่อนหน้าที่ตัวมีการสลักหลังปลอม และใบที่สองนั้นใช้กับกรณีที่ตัวภายหลังที่มีการสลักหลังปลอม

4.2 หลักกฎหมายเกี่ยวกับการรับรองตัวแลกเงินตามกฎหมายไทย

การปลอมลายมือชื่อจะพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1008 ซึ่งเป็นไปตามแนวระบบคอมมอนลอว์ที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ในข้อ 4.1 เพราะฉะนั้นใครจะอ้างอิงอาศัยแสวงสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อยึดหวังตัวเงินไว้หรือ เพื่อทำให้ตัวนั้นหลุดพ้น หรือเพื่อบังคับการใช้เงินเอาแก่คู่สัญญาแห่งตัวนั้นคนใดคนหนึ่งไม่ได้ ดังนั้นหากผู้จ่ายทำการรับรองก่อนที่ตัวแลกเงินจะมีลายมือชื่อผู้สลักหลังปลอม ผู้จ่ายนั้นไม่ต้องรับผิดชอบเนื่องจากผู้ที่ได้รับตัวแลกเงินมาจากการสลักปลอมไม่สามารถแสวงสิทธิผ่านลายมือชื่อปลอมได้ตามมาตรา 1008

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบประเด็นปัญหาความรับผิดของผู้รับรองในกรณีที่ตัวแลกเงินมีลายมือชื่อผู้สลักหลังปลอม

ปัญหามีว่าหากผู้จ่ายได้ทำการรับรองตัวแลกเงิน ภายหลังจากที่มีลายมือชื่อผู้สลักหลังปลอม ผู้รับรองจะต้องรับผิดชอบต่อผู้ใด ผู้ทรงอันเป็นเจ้าของที่แท้จริง หรือผู้ทรงที่มีตัวแลกเงินไว้ในความครอบครอง ซึ่งจากการศึกษาเปรียบเทียบในอนุสัญญากรุงเฮก อนุสัญญากรุงเจนีวา และอนุสัญญากรุงเวียนนา ผู้รับรองนั้นต้องรับผิดชอบต่อบุคคลที่ได้รับตัวมาจากการสลักหลังปลอม แม้ว่า จะเข้ารับรองภายหลังจากที่ตัวมีลายมือชื่อปลอมก็ตาม⁴⁰ เนื่องจากกฎหมายถือว่าผู้ทรงคนดังกล่าวนี้เป็นผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งผู้รับรองจะปฏิเสธความรับผิดของตนไม่ได้ว่าผู้ที่นำตัวมาอยู่นั้นไม่ใช่ผู้ทรง

ส่วนในแนวคอมมอนลอว์⁴¹และประเทศไทยมีแนวทางค่อนข้างใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ผู้ที่ได้รับตัวแลกเงินมาจากการสลักหลังปลอมนั้น ไม่สามารถแสวงสิทธิผ่านลายมือชื่อปลอมได้ กล่าวคือลายมือชื่อปลอมดังกล่าวนี้ไม่มีผลอันแตกต่างอนุสัญญาทั้งสามฉบับ

นอกจากนี้จากการศึกษากฎหมายไทยผู้ที่ได้รับตัวแลกเงินมาแม้จะสุจริตก็ทำให้ผู้ทรงไม่ เพราะฉะนั้นผู้รับรองจึงไม่มีความรับผิดต่อผู้ที่ได้รับตัวแลกเงินมาจากการสลักหลังปลอม กล่าวคือ ผู้รับรองต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงอันเป็นเจ้าของที่แท้จริง ด้วยเหตุผล 2 ประการ

³⁷ Hague Convention 1912 article 15, Geneva Convention 1930 article 16 and Vienna Convention 1988 article 15.

³⁸ สหอน รัตนไพจิตร (เชิงอรรถ 25) 932.

³⁹ เฟ็งอ้าง 933.

⁴⁰ Hague Convention 1912 article 15, Geneva Convention 1930 article 16 and Vienna Convention 1988 article 15.

⁴¹ Bills of Exchange Act 1882 Section 24 and Uniform Commercial Code Section 3-403 (a).

ประการแรก หากให้ผู้ที่ได้รับตัวแลกเงินมาจากลายมือชื่อปลอมแสวงสิทธิผ่านลายมือชื่อปลอมได้ จะเป็นการขัดกับบทบัญญัติในมาตรา 1008 เพราะกลับกลายเป็นว่าผู้รับรองรับผิดชอบเป็นลูกหนี้ขั้นต้นต่อผู้ที่ไม่ใช่ผู้ทรง ทั้ง ๆ ที่ผู้ส่งจ่าย ผู้สลักหลังก่อนมีการลงลายมือชื่อปลอม ยังคงรับผิดชอบต่อเจ้าของตัวแลกเงินที่แท้จริง และ

ประการที่สอง เมื่อพิจารณาตามความหมายของการรับรอง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมายที่ได้ให้ความหมายไว้ เช่น อาจารย์เสาวนีย์ อัครโรจน์ ได้ให้ความหมายว่า “การรับรอง คือการที่ผู้จ่ายได้ทำการรับรองต่อผู้ทรงว่าตนจะจ่ายเงินให้ตามตัวแลกเงินที่ผู้ทรงขอให้รับรองเมื่อตัวถึงกำหนด ซึ่งมีบทบัญญัติอยู่ในมาตรา 927”⁴² และเมื่อพิจารณา มาตรา 937 จะเห็นได้ว่า การเข้ารับรองของผู้รับรองจะต้องเป็นไปตามคำสั่งของผู้ส่งจ่าย ซึ่งการที่ผู้ส่งจ่ายออกตัวแลกเงิน ก็ย่อมต้องการสั่งให้ผู้จ่ายจ่ายให้แก่ผู้ที่มีสิทธิในตัวแลกเงิน ประกอบกับแม้การรับรองจะเป็นการรับผิดชอบตามสัญญา แต่ก็ต้องเป็นคำสัญญาที่อยู่ในขอบเขตของผู้ส่งจ่ายและตามกฎหมายตัวเงินด้วย มิใช่ว่าเป็นสัญญาที่ผู้รับรองได้ทำสัญญากับผู้ที่ได้รับตัวแลกเงินจากการสลักหลังปลอมขึ้นใหม่ ที่ไม่ได้อยู่ในขอบเขตของกฎหมายตัวเงิน

นอกจากนี้ในเรื่องความรับผิดของผู้รับรอง แม้คนที่จะนำตัวไปยื่นให้ผู้จ่ายทำการรับรองจะมีใช่ผู้ทรง ผู้รับรองก็ยังคงต้องรับผิดชอบตัวแลกเงิน ซึ่งเป็นความรับผิดต่อเจ้าของตราสารอันแท้จริง ไม่ใช่ผู้ที่ได้รับตัวมาจากการสลักหลังปลอม ประกอบกับสาระสำคัญของการรับรองตัวแลกเงินคือ การที่ผู้จ่ายมีเจตนาที่จะรับผิดชอบตัวแลกเงินในฐานะลูกหนี้ขั้นต้น ดังนั้นไม่ว่าผู้ทรงอันเป็นเจ้าของที่แท้จริง หรือผู้ที่ได้รับตัวแลกเงินมาจากการสลักหลังปลอม การรับรองดังกล่าวของผู้จ่ายก็มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย ประกอบกับการที่มาตรา 927 บัญญัติว่า “อันตัวแลกเงินนั้นจะนำไปยื่นแก่ผู้จ่าย...เพื่อให้รับรอง...ผู้ทรงจะเป็นผู้ยื่นหรือเพียงแต่ผู้ที่ได้ตัวนั้นไว้ในครอบครองจะเป็นผู้นำไปยื่นก็ได้” ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า ผู้ที่ได้รับตัวมาจากการสลักหลังปลอมนี้ ถือว่าเป็นผู้ที่ได้ตัวไว้ในความครอบครองเป็นผู้นำยื่น การรับรองนั้นมีผล กล่าวคือ ผู้จ่ายต้องรับผิดชอบตัวแลกเงินในฐานะผู้รับรอง

ปัญหาต่อมาคือ หากผู้รับรองไม่ได้มีความรับผิดชอบต่อบุคคลที่ได้รับตัวแลกเงินมาจากการสลักหลังปลอม อย่างไรก็ตามบางครั้งผู้รับรองเอง ก็ไม่อาจทราบได้ว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ทรงที่เป็นเจ้าของตัวที่แท้จริงหรือไม่ เนื่องจากอาจมีการสลักหลังต่อกันไปหลายทอด ดังนั้นหากผู้รับรองได้จ่ายเงินให้แก่ผู้ที่ได้รับตัวมาจากการสลักปลอม มูลหนี้เดิมจะเป็นเช่นไรนั้น

กรณีของอนุสัญญากรุงเฮก อนุสัญญากรุงเจนีวา และอนุสัญญากรุงเวียนนา⁴³ สืบเนื่องจากการที่ระบบกฎหมายดังกล่าว เห็นว่าผู้ที่ได้รับตัวมาจากการสลักหลังปลอมคือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อผู้รับรองได้จ่ายเงินให้แก่ผู้ทรงแล้ว ผู้รับรองนั้นย่อมเป็นอันหลุดพ้นความรับผิด⁴⁴ อย่างไรก็ตามในอนุสัญญาก็มิได้ปรากฏว่ามูลหนี้เดิมจะระงับหรือไม่ เนื่องจากอนุสัญญาดังกล่าวเป็นอนุสัญญาเกี่ยวกับในเรื่องของตัวแลกเงิน แต่เห็นว่าเมื่อผู้รับรองได้จ่ายเงินแล้วนั้น ทั้งมูลหนี้เดิมและมูลหนี้ตามตัวแลกเงินย่อมเป็นอันระงับ

ในกฎหมายไทยได้ปรากฏบทคุ้มครองของผู้รับรองอย่างชัดเจน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 949 ดังนั้นเมื่อผู้รับรองได้จ่ายเงินให้แก่ผู้ที่ได้รับตัวแลกเงินมาจากการสลักหลังปลอม ผู้รับรองย่อมเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิด อันเป็นข้อยกเว้นของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1008 ส่งผลให้หนี้ระงับ อย่างไรก็ตามมูลหนี้เดิมที่จะระงับตามมาตรา 321 วรรคสาม⁴⁴ นั้น คือมูลหนี้ระหว่างเฉพาะคู่สัญญาที่มีการลงลายมือชื่อก่อนสลักหลังปลอม และถึงแม้ผู้รับรองจะได้ลงลายมือชื่อภายหลังตัวแลกเงินมีลายมือชื่อปลอมก็ตาม แต่ก็ได้รับการคุ้มครองตามมาตราดังกล่าว ซึ่งถ้ากฎหมายไม่คุ้มครองเช่นว่านี้ จะส่งผลกระทบต่อผู้รับรองเป็นอย่างมาก ซึ่งเจ้าของตัวแลกเงินที่แท้จริงที่ถูกปลอมลายมือชื่อ มีสิทธิเรียกคืนจากผู้ที่ได้รับเงินไว้

⁴² เสาวนีย์ อัครโรจน์ (เชิงอรรถ 12) 193.

⁴³ Hague Convention 1912 article 39, Geneva Convention article 40 and Vienna Convention article 77.

⁴⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 321 วรรคสาม ‘ถ้าชำระหนี้ด้วยออก-ด้วยโอน-หรือด้วยสลักหลังตัวเงินหรือประทวนสินค้า ท่านว่าหนี้นั้นจะระงับสิ้นไปต่อเมื่อตัวเงินหรือประทวนสินค้านั้นได้ใช้เงินแล้ว’.

บทสรุป

ในการรับรองตัวแลกเงินนี้ กรณีที่เป็นปัญหาในเรื่องบทบัญญัติ ได้แก่

1. ปัญหาแบบในการรับรองตัวแลกเงิน ซึ่งกรณีของประเทศไทยนี้ แม้ตามจริงผู้จ่ายมีเจตนาในการเข้ารับรองตัว เมื่อไม่ได้ทำตามแบบที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 931 บัญญัติไว้ ผลคือผู้จ่ายอาจต้องรับผิดชอบในฐานะอื่น ที่ไม่ใช่ในฐานะผู้รับรอง และบางกรณีการรับรองมีความสำคัญต่อการถึงกำหนดใช้เงินตามตัวแลกเงิน ดังนั้นควรแก้ไขบัญญัติกฎหมายในมาตรา 931 เนื่องจากหากให้การรับรองมีผลสมบูรณ์จะเป็นผลดีแก่ผู้ทรงมากกว่า

นอกจากนี้ในเรื่องของแบบการรับรอง จากการศึกษาเปรียบเทียบจะเห็นว่ากรณีของไทยคำรับรองมีผลสมบูรณ์ตั้งแต่ทำถูกต้องตามมาตรา 931 ซึ่งผู้เขียนเห็นว่ากรณีดังกล่าวของไทยนี้ใช้ได้คืออยู่แล้ว

2. ปัญหาการรับรองภายหลังตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือ กรณีดังกล่าวถึงแม้กฎหมายไทยมิได้มีบทบัญญัติรองรับในกรณีปัญหาดังกล่าว อย่างไรก็ตามสามารถตีความได้ว่า ผู้จ่ายรับรองภายหลังตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเพราะการไม่รับรองก็กระทำได้ หากอยู่ภายใต้กรอบเวลาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 927

กรณีที่เป็นปัญหาในการตีความหรือปัญหาในการปรับใช้ ได้แก่

1. ปัญหาการรับรองตัวแลกเงินซึ่งถึงกำหนดใช้เงินเมื่อทวงถาม กรณีดังกล่าวผู้เขียนมีความเห็นว่าตัวแลกเงินซึ่งถึงกำหนดใช้เงินเมื่อทวงถาม สามารถมีการรับรองได้ เนื่องจากมีช่วงเวลาให้ผู้จ่ายทำการรับรอง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้จ่ายรับผิดชอบในฐานะผู้รับรองตามมาตรา 937

2. ปัญหาความรับผิดชอบของผู้รับรองในกรณีที่ตัวแลกเงินมีลายมือชื่อผู้สลักหลังปลอม ปัญหาดังกล่าวนี้กรณีของไทยผู้รับรองย่อมต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงที่เป็นเจ้าของตัวที่แท้จริง ด้วยเหตุผล 2 ประการ กล่าวคือ ประการแรก หากให้ผู้รับรองไปรับผิดชอบต่อผู้ที่ได้รับตัวมาจากการสลักหลังปลอม ย่อมเป็นอันขัดต่อมาตรา 1008 และประการต่อมาเมื่อพิจารณาในเรื่องความหมายของการรับรองว่าเป็นความรับผิดชอบตามคำสัญญา อย่างไรก็ตามต้องอยู่ในขอบเขตของกฎหมายตัวเงินด้วย

แม้ผู้ที่จะนำตัวยื่นให้ผู้รับรองคือ ผู้ที่ได้รับตัวมาจากการสลักหลังปลอมก็ตาม การรับรองเช่นนั้นย่อมมีผลซึ่งเป็นความรับผิดชอบต่อเจ้าของตัวที่แท้จริง นอกจากนี้เนื่องจากการที่ตัวแลกเงินเป็นตราสารเปลี่ยนมือซึ่งอาจมีการสลักหลังต่อกันไปได้ในหลายทอด ผู้รับรองอาจไม่ทราบได้ว่าใครคือผู้ทรงที่แท้จริง ซึ่งหากผู้รับรองได้จ่ายเงินไปตามบทบัญญัติในมาตรา 949 แล้วนั้น จะมีผลทำให้มูลหนี้เดิมระหว่างคู่สัญญาที่ลงลายมือชื่อก่อนตัวแลกเงินมีการสลักหลังปลอม เป็นอันระงับไปตามมาตรา 321 วรรคสาม

บรรณานุกรม

หนังสือ

ภาษาไทย

ประทีป เฉลิมภัทรกุล, *คำอธิบายตั๋วเงินบัญชีเดินสะพัด* (พิมพ์ครั้งที่ 10, สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา 2560).

ไพฑูริย์ คงสมบุญ, *คำอธิบายกฎหมายลักษณะตั๋วเงิน* (พิมพ์ครั้งที่ 5, สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2561).

ภูมิ โชคเหมาะ, *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะตั๋วเงินและบัญชีเดินสะพัด* (พิมพ์ครั้งที่ 5, สำนักพิมพ์นิติธรรม 2562).

เสาวนีย์ อัครโรจน์, *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตั๋วเงิน* (พิมพ์ครั้งที่ 7, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2559).

เสนีย์ ปราโมช. ม.ร.ว., *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยตั๋วเงิน* (สำนักพิมพ์นิติบรรณการ 2514).

สหธน รัตน์ไพจิตร, *กฎหมายว่าด้วยตราสารเปลี่ยนมือ* (โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2556).

-- *คำอธิบายกฎหมายตั๋วเงิน* (พิมพ์ครั้งที่ 15, สำนักพิมพ์ วิญญูชน 2562).

อัมพร ณ ตะกั่วทุ่ง, *คำอธิบาย กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ตั๋วเงิน* (สำนักพิมพ์นิติบรรณการ 2548).

ภาษาต่างประเทศ

A. G. Guest, Chalmers and Guest on Bills of Exchange, *Cheques and Promissory Notes* (16th Edition, Sweet & Maxwell, 2005).

Ernest G. Lorenzen, *The Conflict of Laws Relating to Bills and Notes* (New Haven : Yale University Press 1919).

Ronald J. Mann, Elizabeth Warren and Jay Lawrence Westbrook, *Comprehensive Commercial Law : 2019 Statutory Supplement* (Wolters Kluwer 2019).

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ภาษาไทย

กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา. 'คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3788/2524' <<https://deka.in.th/view-32093.html>> สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2563.

ภาษาต่างประเทศ

Cornell Law School, 'U.C.C. - ARTICLE 3 - NEGOTIABLE INSTRUMENTS'(2002) <<https://www.law.cornell.edu/ucc/3>> accessed 2 February 2020.

legislation.gov.uk, 'Bills of Exchange Act 1882' <<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Vict/45-46/61>> accessed 21 January 2020.

เอกสารอื่น ๆ

ภาษาไทย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ภาษาต่างประเทศ

Convention on the Unification on the Law Relating to Bills of Exchange and Promissory Notes, 1912
(Hague Convention 1912)

Convention on International Bills of Exchange and International Promissory Notes, 1988 (Vienna
Convention 1988).

Convention Providing a Uniform Law for Bill of Exchange and Promissory Notes, 1930 (Geneva
Convention 1930).

UNCITRAL “II. International Payments.” Yearbook of UNCITRAL III (1972).